

**Demokracja w Czasach Pandemii:
Schylek czy Nowa Forma Demokracji Przedstawicielskiej?**
Aleksandra Maatsch

Wraz z pojawieniem się wirusa COVID-19 wszystkie rządy krajowe państw członkowskich Unii Europejskiej znalazły się w niezwykłych okolicznościach. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) uznała wirusa za pandemię 11 marca 2020 roku. Ponieważ nie istnieje szczepionka przeciwko wysoce zaraźliwemu wirusowi, decydenci w państwach członkowskich UE zdecydowali się na różne środki zapobiegawcze. Z tego powodu powszechną praktyką stało się ograniczenie - lub zamrożenie - działalności gospodarczej, społecznej i politycznej. Powodzenie tych nadzwyczajnych środków w zapobieganiu rozprzestrzenianiu się wirusa zależało od ich szybkiego wdrożenia.

Trudno wyobrazić sobie demokrację przedstawicielską bez parlamentu, w którym reprezentowane są interesy obywateli. Aby jednak demokracja przedstawicielska mogła funkcjonować, parlamenty krajowe muszą mieć możliwość kontrolowania rządów oraz debatowania i głosowania nad projektami ustaw, a także reprezentowania interesów wyborców w procesie decyzyjnym. Parlamenty są mianowicie instytucjonalnym fundamentem demokracji przedstawicielskiej. Mimo tego znaczenie parlamentów narodowych radykalnie osłabło w czasie pandemii. W marcu 2020 r. większość rządów wprowadziła środki zapobiegawcze, wysyłając wszystkich "systemowo mniej ważnych" pracowników do domu. I tak prawie wszyscy parlamentarzyści w krajach UE i poza nią zostali... odesłani do domów. Podczas gdy większość parlamentów starała się mimo tego kontynuować pracę w niezwykle ograniczonym zakresie, w Kanadzie, na przykład, parlament zamknięto na pięć tygodni, zezwalając jedynie na krótką sesję w celu uchwalenia nadzwyczajnej ustawy dotyczącej pandemii. Tendencje te mogą budzić poważne obawy, ponieważ opinia publiczna otrzymała sygnał, iż w sytuacji kryzysowej parlamenty narodowe nie są systemowo ważne. Czy jesteśmy zatem świadkami upadku demokracji przedstawicielskiej z powodu pandemii COVID-19? Czy też może parlamenty narodowe zdołały obronić swoje uprawnienia, dostosowując się do nowych okoliczności?

Ogólnym celem projektu jest zatem zbadanie, w jaki sposób pandemia COVID-19 wpłynęła na uprawnienia legislacyjne i praktyki parlamentów narodowych w państwach członkowskich UE. Pytania, jakie stawia ten projekt, są następujące:

- Czy w okresie pandemii COVID-19 zaobserwowaliśmy zmianę formalnych uprawnień lub praktyk dotyczących funkcji ustawodawczej parlamentów narodowych?
- Jaki jest wpływ pandemii na uprawnienia i praktyki parlamentarne w zakresie stanowienia prawa we wszystkich krajach członkowskich UE? W których państwach zaobserwowaliśmy (a) osłabienie, (b) brak zmian, a może (c) wzmocnienie parlamentów narodowych?
- Jakie formalne lub nieformalne środki zostały zastosowane przez rządy badanych państw członkowskich UE? Jaka była podstawa prawna tych działań? Jak można ocenić ich legitymizację i podstawę prawną?
- Czy jesteśmy świadkami schyłku demokracji przedstawicielskiej, czy też pojawia się nowa forma demokracji przedstawicielskiej?